

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Tunisien 2011

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna och trendanalys

Tunisien har under 2011 genomgått en omvälvande förändring. De protester som redan i december 2010 tog sin början i de södra delarna av landet kom snabbt att spridas, inte bara i Tunisien, utan även inspirera till revolt och regimförändring på andra håll i närområdet.

En utlösande händelse som fick den politiska revolten att accelerera inträffade då den ambulerande grönsaksförsäljaren Mohamed Boazizi den 17 december 2010 brände sig till döds i Sidi Bouzid, i protest mot myndighetsmissbruk och omöjligheten att försörja sin familj. Redan den 14 januari 2011 var regimförändringen ett faktum, då president Zine El Abidine Ben Ali och medlemmar av dennes familj gick i landsflykt i Saudiarabien. Presidenten är en av totalt 139 tidigare ledande gestalter och högre tjänstemän som ställts inför rätta för sina handlingar, inklusive under revolten, den 17 december 2010 till den 14 januari 2011. Den före presidenten har i sin frånvaro dömts till långa fängelsestraff. Tunisien var först ut i revolten i Nordafrika och ligger också först när det gäller att hålla öppna och fria demokratiska val, i oktober 2011.

Tunisien har under 2011 gått från ett totalitärt politiskt system mot ett demokratiskt. Öppna och fria val har hållits med stort deltagande och politisk pluralism. Drygt åttio partier ställde upp i valet och därtill fanns tusentals oberoende kandidater. Valen observerades såväl inhemskt som internationellt, inklusive av EU och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Den konstituerande församling med 217 ledamöter som valdes har nu till uppgift att utforma landets nya konstitution, men även att initiera ny lagstiftning. Sedan december 2011 finns en ny interimregering på plats. 2011 har sedan regimskiftet präglats av försök att göra upp med det förflutna och sätta igång en liberaliseringsprocess. Kommissioner har tillsatts för att utreda de övergrepp från myndigheternas sida som rapporterats från upproret. Den politiska polisen har avskaffats och en generell amnesti för politiska fångar utfärdats.

Dödsstraff förekommer i lagstiftningen, men ett inofficiellt moratorium vad gäller verkställighet finns sedan 19 år tillbaka. Sedan revolten har ett stort antal dödsdomar formellt omvandlats till livstidsstraff. Kritik riktas från organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter mot att ansvar inte tillräckligt snabbt utkrävts för de brott som man anser har begåtts under den förra regimen. En betydande justitiereform planeras 2012.

Tunisiens medielandskap har omvandlats i revoltens spår och gått från restriktivitet och likriktning till mångfald. En ny medielagstiftning har införts under året. Ett stort antal tidningar har registrerats och internetfriheten är god. Kritik riktas fortsatt mot strafflagens stadganden, bland annat vad gäller förtal och hädelse. Rättegången mot chefen för den privata tv-kanalen Nessma har lett till betydande kontrovers.

En ny parti- och föreningslagstiftning har utfärdats, som en del av förberedelserna inför valet till den konstituerande församlingen. Den nya partilagstiftningen tog bort tidigare förbud mot partier baserade på religions, språklig, köns-, etnisk eller regional tillhörighet. Religions- och övertygelsefrihet finns sedan länge stadgad i tunisisk lagstiftning.

Den omfattande och tilltagande arbetslösheten, inklusive bland akademiker och i synnerhet bland unga, är en av de faktorer som starkt bidrog till revolten. Betydande regionala skillnader, mellan den i stort välutvecklade medelhavskusten och det eftersatta inlandet, särskilt landets södra delar, är politiska och sociala utmaningar och ger upphov till spänningar. Tunisien har av tradition prioriterat högre utbildning. Kvinnor och män har lika tillträde till utbildningsväsendet och kvinnor dominerar bland universitetsstudenter och doktorander. Det har dock på senare år brustit vad gäller utbildningens kvalitet och marknadsanpassning, vilket idag leder till arbetslöshet, samtidigt som det finns bristyrken. Behovet av praktisk yrkesutbildning är stort.

Tunisien ligger i framkant i regionen vad gäller kvinnors position och möjligheter. Alltsedan frigörelsen 1956 har ett stort arbete ägnats kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter. Kvinnlig rösträtt, förbud mot månggifte, minimiålder för giftermål och rätten till abort tillhör landvinningarna. Diskriminering kvarstår bland annat inom arvsrätten. Oroliga röster har under året höjts från liberalt håll att islamistiska valframgångar skulle hota de rättigheter tunisiska kvinnor har. Försök i denna riktning har hittills dock inte främst gjorts av det islamistiska parti som vann flest röster i valet, Ennahda, utan av salafister.

Homosexuella, bisexuella och transsexuella (hbt) personer är diskriminerade och sexuella relationer dem emellan belagda med fängelsestraff. Den politiska revolten och de positiva förändringar den i stort lett till har inte inneburit några lättnader för denna utsatta grupp.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN: s konventionskommittéer

Tunisien har anslutit sig till följande konventioner och tilläggsprotokoll:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights* (ICCPR), samt under 2011 det fakultativa protokollen om enskild klagorätt men med undantag för avskaffandet av dödsstraffet
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* (ICESCR) samt det fakultativa protokollet om enskild klagorätt
- Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination* (CERD)
- Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All forms of Discrimination Against Women* (CEDAW) inklusive det fakultativa protokollet om enskild klagorätt. Däremot kvarstår en reservation om kompatibilitet med islamisk rätt
- Konventionen mot tortyr, *Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (CAT), samt under 2011 det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr
- Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child* (CRC) samt de två tillhörande protokollen om barn i väpnade konflikter, respektive om handel med barn och barnpornografi
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (CRPD)
- Konventionen om påtvingade försvinnanden, *Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances* (CED)
- Flyktingkonventionen, *Convention Related to the Status of Refugees*, samt det relaterade protokollet från 1966
- Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, *the Rome Statute for the International Criminal Court* (ICC) har undertecknats under 2011
- Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, *African Charter on Human and People's Rights*, från 1981

FN:s särskilda rapportör för tortyr besökte Tunisien i maj 2011. En begäran om besök lämnades redan 1988, men har fram till förra året förvägrats. FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter Navanethem Pillay invigde i juli 2011 OHCHR:s kontor i Tunis.

Tunisien undertecknade 1995, som första partnerland, ett associeringsavtal med Europeiska Unionen (EU). Avtalets andra artikel medför en förpliktelse att respektera principerna för mänskliga rättigheter och demokrati.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Det tunisiska justitieväsendet står inför en omfattande revision. Hittills, i spåret av revolten 2011, har fokus legat på att kartlägga och utreda de övergrepp som skett under upproret. En särskild kommission, den så kallade Bouderbala-kommissionen, tillsattes och lade i juli 2011 fram sina första, preliminära, resultat. Någon slutrapport publicerades inte under året.

I mars 2011 avskaffades den så kallade politiska polisen (Directorate for State Security, DSS), som tidigare anklagats för att ligga bakom tortyr, övervakning och hot, inte minst mot förespråkare för mänskliga rättigheter. Kritik har dock riktats mot att man inte ännu lagfört de som anklagats för övergrepp såväl före som under revolten. Enligt uppgift skall över 300 personer ha dödats och 700 skadats i de sammandrabbningar som ägde rum i samband med regimskiftet. Övervåld från polisens sida har rapporterats av flera samstämmiga källor.

Den tunisiska strafflagen, som reviderades den 22 oktober 2011, förbjuder tortyr och annan grym och omänsklig behandling. Straffskalan skärptes 2011 och det personliga ansvaret breddades till att omfatta de som beordrar, uppmanar till eller stöder tortyr. Däremot sattes preskriptionstiden för detta brott till 15 år, vilket står i strid med internationell praxis.

Övervakning av fängelser och häkten sköts sedan 2001 av justitieministeriet. Förhållandena i fängelserna rapporteras överlag vara otillfredsställande, med överbefolkade celler och bristande sanitära förhållanden. Upprepade anklagelser finns om tortyr och om myndigheternas oförmåga att utreda dessa. Uppgifter om utdragna rättsprocesser och överskridande av häktesfrister förekommer.

Den 20 februari 2011 – en knapp vecka efter det att president Ben Ali drivits i landsflykt – utfärdades en generell amnesti för landets politiska fångar.

4. Dödsstraff

Dödsstraff stipuleras enligt den tunisiska strafflagen (art. 7-9 samt 43). Dödsstraff kan utdömas för överlagt mord, attentat mot statschefen och olika former av landsförräderi. Dödsstraff kan av presidenten omvandlas till livstidsfängelse. Sedan 19 år råder ett *de facto* moratorium vad gäller verkställighet. På årsdagen av 2011-års revolution, omvandlades 122 dödsdomar till livstidsstraff.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Regelverket för att hålla misstänkta personer i förvar är svårtytt. I princip skall den frihetsberövade ställas inför rätta inom sex dagar.

FN:s specialrapportör för antiterrorism och skydd av de mänskliga fri- och rättigheterna har tidigare år rapporterat att den strikta tunisiska antiterroristlagen från 2003, som fortsatt är i kraft, använts på ett sådant sätt att det lett till missbruk.

Den politiska omvälvning som Tunisien genomgått det gångna året har öppnat upp för liberalisering och förbättringar på detta och andra områden. Även om röster höjs om att framstegen inte går tillräckligt snabbt och inte minst att tidigare överträdelser inte utreds och att de som anklagas för brott inte lagförs, har betydande framsteg på detta område noterats.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Domstolsväsendet är självständigt och i hög grad inspirerat av fransk rätt. Civil- och brottsmål hanteras i ett instanssystem med tre nivåer. Därutöver finns militärdomstolar. Dessa dömer, utöver militärer, även civila som anklagas för brott mot rikets säkerhet. Även dessa utslag kan överklagas till Högsta domstolen.

Domar avkunnas i folkets namn och verkställs i presidentens. Under de provisoriska regler som för närvarande gäller ska en tillfällig instans ersätta det tidigare höga domarrådet (Conseil Supérieur de la Magistrature) och därmed även regeln att presidenten genom dekret tillsätter och avsätter domare.

Före regimen fall fanns frekventa anklagelser om otillbörlig påverkan, inte minst från statsledningen, på domarkåren. Även om dessa anklagelser nu upphört, står landet inför en betydande justitiereform.

Åtalade har rätt till juridiskt ombud och principen att en misstänkt betraktas som oskyldig till det motsatta bevisats (art. 12 i strafflagen) gäller.

Ett ombudsmannainstitut (Médiateur administratif), bland annat inspirerat av svenska förebilder, finns.

7. Straffrihet

Medlemmar av den konstituerande församlingen har immunitet vad gäller handlingar, uttalanden och åtgärder som faller inom deras parlamentariska uppdrag.

Kritik framförs, efter ett år av revolt, om att ansvar inte utkrävts från många av de som anklagas för överträdelser under den tidigare regimen. Det gäller allt från enskilda polismän till höga befattningshavare. Den officiella positionen har varit att offren eller i förekommande fall efterlevandes familjer, ska väcka talan.

Enligt Transparency International:s korruptionsindex 2011 ligger Tunisien på 73:e plats av totalt 187 länder.

8. Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

När året inleddes präglades Tunisien av den restriktiva medielagstiftning som dittills rått. Visserligen avskaffades den obligatoriska förhandsgranskningen av medieartiklar redan 2007. Men indragningar av tidningar, medveten störning av distributionsnätet, trakasserier mot regimkritiska journalister, censur av utländska tidningar och tidskrifter var vanligt förekommande.

Tunisien har under 2011 gått från att ha varit ett slutet och restriktivt samhälle i yttrande- press- och informationsfrihetstermer mot en betydande öppenhet. I november 2011 trädde en ny, mer liberal press- och medielagstiftning ikraft och 187 nya tidningar och tidskrifter och tolv nya radiostationer har registrerats under året.

Strafflagstiftningens stadganden om yttrandefrihet kvarstår dock. Tidigare stadganden om fängelsestraff för förtal har dock tagits bort, men bötesstraff om upp till 7 000 tunisiska dinarer (drygt 30 000 SEK) stadgas fortsatt.

Kritik riktades under året mot ingripanden, i synnerhet under sensvåren 2011, och nedstängning av ett antal internetsajter.

Den privata tv-kanalen *Nessma* visade den 7 oktober 2011 den fransk-iranska, animerade, filmen "Persepolis". Två dagar därefter bröt våldsamma protester ut och demonstranter försökte bränna ner tv-stationen, då man ansåg att filmen, vari profeten Mohammed återges i tecknad bild, står i strid mot Islams bud. *Nessma*s chef, Nabil Karoui, har ställts till svars för visningen. Rättegången inleddes i början av 2012, för att närmast omedelbart skjutas upp till den 19 april. Filmen och kontroversen kring *Nessma* har blivit en symbolfråga mellan konservativa och liberalare krafter och betraktas av de senare som ett tecken på att mediefriheten fortsatt är kringskuren.

9. Mötes- och föreningsfrihet

En ny parti- och föreningslagstiftning utfärdades av interimregeringen den 24 september 2011, som en del av förberedelserna inför valet till den konstituerande församlingen. Den nya partilagstiftningen tog bort tidigare förbud mot partier baserade på religions-, språklig, köns-, etnisk eller regional tillhörighet.

Restriktiv lagstiftning från den förra regimen återstår emellertid. Organisationer för mänskliga rättigheter har således uppmanat den konstituerande församlingen att revidera antiterrorismlagstiftningen från 2003, som tidigare även använts i civilt begränsande syfte.

10. Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfrihet finns stadgad i tunisisk lag, under förutsättning att utövandet inte stör den allmänna ordningen. I stort råder även, i detta till mer än 95 procent sunni-muslimska land, i praktiken religionsfrihet och rättigheter för personer som tillhör nationella minoriteter respekteras.

11. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Det tidigare regeringsbärande partiet RCD (Rassemblement Constitutionel Démocratique) och dess omedelbara föregångare dominerade sedan årtionden det politiska landskapet i Tunisien. Strukturellt byggde man efter självständigheten upp institutioner för att – i teorin – möjliggöra ett demokratiskt styrelseskick. Bristen på politisk debatt, yttrande- och organisationsfrihet, repressiv säkerhetspolis, förföljelse av oliktankande och omfattande korruption inom statsapparaten, satte dock demokratins och rättsstatens principer ur spel.

Revoltvågen som snabbt och kraftfullt svepte över landet och bara inom någon dryg månad ledde till att president Ben Ali gick i landsflykt, har vänt upp-och-ned på det politiska landskapet. RCD förbjöds och upplöstes i mars 2011 och centralgestalter i den gamla regimen förbjöds att kandidera i de val som hölls i oktober.

Landet präglas idag av betydande politisk pluralism med dryga hundratalet politiska partier, varav drygt åttio deltog i valet 2011 och med tusentals oberoende kandidater, som därtill följdes av kring tiotusen i huvudsak inhemska, men även internationella, observatörer, inklusive från EU och OSSE. Flera partier som tidigare varit förbjudna, däribland Ennahda, hade stor framgång vid valurnorna.

Fokus är nu på den konstitutionella processen, det vill säga det arbete som görs av den konstituerande församling som valdes i oktober-valen. 217 delegater har valts in. Den tidigare tunisiska konstitutionen från 1959 har

upphävts genom ett dekret den 23 mars 2011. I och med valet den 23 oktober 2011 till den konstituerande församlingen (Assemblée Nationale Constituante), som har till huvuduppgift att utarbeta en ny konstitution för landet, har utarbetandet av en ny text inletts. Tills detta arbete slutförts och en ny konstitution antagits har en så kallad mini-konstitution (*Loi Constituante de l'Organisation Temporaire des Pouvoirs Publics*) tagits fram.

Den konstituerande församlingen beslutar med absolut majoritet vad gäller ett antal centrala lagar: ratificering av konventioner; domstolsväsendet; media, press och publicering; finansiering av politiska partier, organisationer, enskilda organisationer och fackliga/arbetsgivarsammanslutningar; militära eller säkerhetsfrågor; valsystemet; mänskliga rättigheter, grundläggande friheter och fackliga frågor; samt frågor om personlig status. I övriga lagstiftningsärenden tas beslut med enkel majoritet.

Allmän rösträtt gäller för män och kvinnor från och med 18 års ålder.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

12. Rätten till arbete och relaterade frågor

Den omfattande arbetslösheten, i synnerhet bland unga, inklusive de med post-gymnasial utbildning, utgör en av de stora framtidsutmaningarna för det nya Tunisien som växer fram.

Officiella siffror pekar på att den arbetslösheten under 2011 ökat från 13 procent till 19 procent och bland unga, i synnerhet i landets ekonomiskt eftersatta södra delar, ligger siffran kring 45 procent. Tunisien är starkt beroende av sin turismnäring, som ger sysselsättning åt uppemot 40 procent av den arbetsföra befolkningen. Denna vitala sektor har under 2011 drabbats av betydande avbräck – siffror om en nedgång kring 60 procent nämns – vilket ytterligare försvårat läget. Strejker och andra protestaktioner har lett till avtagande industriell produktivitet och minskande inhemska och utländska direktinvesteringar.

Samtliga av den Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner på området mänskliga rättigheter har ratificerats.

13. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Socialförsäkringssystemet är uppbyggt på arbetsgivar- och arbetstagaravgifter. Det ger förvärvsarbetande och pensionärer tillgång till avgiftsfri subventionerad hälso- och sjukvård. För närvarande faller arbetslösa personer

delvis utanför systemet. Alla erbjuds dock fri primärvård, akutsjukvård samt mödra- och barnavård, vid statliga sjukhus.

14. Rätten till utbildning

Utbildning är ett högprioriterat område alltsedan självständigheten. Grundskola upp till 16-års ålder är obligatorisk. Sanktioner förekommer mot föräldrar som förhindrar barns skolgång. Utbildning fram till och med studentexamen är i princip avgiftsfri. Studenter med begränsade ekonomiska resurser kan anhålla om studiemedelsstöd.

15. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Den omfattande och ökande arbetslösheten (jämför avsnitt 12) och frånvaron av ett socialt skyddsnät för de som står utan arbete gör att allt bredare grupper i det tunisiska samhället ser hur köpkraft och levnadsstandard urholkas. Över 800 000 tunisier, många unga och många med akademisk utbildning, uppgavs under 2011 som arbetssökande.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

16. Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Tunisien ligger i framkant vad gäller kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter i Arabvärlden. Redan den 13 augusti 1956, det vill säga omedelbart efter självständigheten, antogs ett antal lagar som går under benämningen ”Code du Statut Personnel” (CSP). Dessa lagar innebär ett långtgående legalt skydd för att kvinnor och män ges samma rättigheter inför lagen. Även om den första lagstiftningen tillkom under president Habib Bourguiba på 1950-talet har även senare det juridiska skyddet stärkts ytterligare, inklusive under president Zine El-Abidine Ben Ali.

Islamismens framväxt under 1980-talet ledde till ett politiskt ifrågasättande av den långtgående jämställdheten, men rubbade inte den legala grunden. Detta innebär att kvinnor i dagens Tunisien återfinns på prominenta positioner i samhället och även för övrigt är väl integrerade i arbetslivet.

Bland centrala rättigheter som slagits fast i lagstiftningen, kan nämnas

- Kvinnlig rösträtt
- Förbud mot månggifte (polygami avskaffades i Tunisien som första land i Arabvärlden)
- Minimiålder för giftermål
- Rätt till abort
- Jämlikhet vid skilsmässa
- Barns möjlighet att ärva moderns nationalitet

Diskriminerande lagstiftning kvarstår dock bland annat vad gäller arvsrätten.

Våld i hemmet, prostitution och sexuella trakasserier är straffbart. En statlig fond har inrättats för att ge ekonomiskt stöd åt fränskilda kvinnor, som inte erhåller underhållsbidrag från sin förre make.

Efter det islamistiska partiet Ennahdas (Hizb An-Nahda) framgång – partiet erhö11 41 procent av de avlagda rösterna - i valet till den konstituerande församlingen i oktober 2011, har från liberala kretsar hörts varningsrop om att säkra de landvinningar tunisiska kvinnor gjort sedan årtionde och rädsla för mer restriktiv lagstiftning och tillämpning. Det kan noteras att antalet kvinnor i den regering som tillsatts i december 2011 visar på en försvagad representativitet, jämfört med föregående regim.

17. Barnets rättigheter

Som uppföljning till undertecknandet av barnkonventionen har successivt flera lagar stiftats till skydd för barnets rättigheter. Det är således i lag förbjudet att misshandla barn, att överge eller sexuellt eller ekonomiskt utnyttja barn. Barnarbete är förbjudet. Viss diskriminering noteras vad gäller barn födda utanför äktenskapet. Även om barnmisshandel nu uttryckligen förbjudits i lag är aga av föräldrar eller i till exempel fosterhem inte förbjudet, och i tunisiska skolor uppges kroppsbestraffning förekomma, trots riktlinjer från utbildningsministeriet som förbjuder detta.

18. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den tunisiska konstitutionen garanterar av tradition alla tunisiens likhet inför lagen. Befolkningen är vidare relativt homogen (dryga 90 procent sunnimuslimer). Det förekommer inga uppgifter om officiell diskriminering på grund av etniskt ursprung. Berberbefolkningen, som är begränsad, anses relativt väl integrerad.

Lagstiftningen garanterar religionsfrihet, under förutsättning att utövandet inte stör den allmänna ordningen. De kristna och judiska minoriteterna respekteras.

En icke-muslimsk man som önskar gifta sig med en muslimsk tunisisk kvinna förutsätts konvertera till islam. För att ges tillstånd att adoptera ett tunisiskt barn, krävs att båda föräldrarna är muslimer.

Islam är på sätt och vis en statsreligion i det att staten utbildar och avlönar imamer. Samtidigt har Tunisien även starkt sekulära inslag.

19. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexuella, bisexuella och transsexuella (hbt) personer har inte jämlikhet inför lagen. Sexuellt umgänge hbt-personer emellan anses som en brottslig handling, med ett maximumstraff om tre års fängelse. Den politiska revolten och de positiva förändringar den i stort lett till har inte inneburit några lättnader för denna utsatta grupp.

20. Flyktingars rättigheter

Tunisien garanterar asyl- och flyktingstatus. Samarbete bedrivs med FN:s flyktingkommissariat (UNHCR). I samband med inbördeskriget i grannlandet Libyen under 2011 sökte sig hundratusentals flyktingar till Tunisien och togs emot, dels av tunisiska familjer, men inte minst i flyktingläger.

Tunisien har på senare år stått i fokus för människosmuggling i riktning mot Europa.

21. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Diskriminering av personer med funktionsnedsättning är förbjudet i lag. Under senare år har skyddet, stödet och integrationen stärkts. Skattelättnader för företag som anställer personer med funktionsnedsättning har införts och kraven på främst offentlig verksamhet att anställa fler funktionsnedsatta har ökat.

ÖVRIGT

22. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Den äldsta och mest kända människorättsorganisationen är Ligue Tunisienne de Défense des Droits de l'Homme (LTDH). Tunisiens nuvarande president Moncef Marzouki var tidigare ordförande i denna organisation.

Den folkliga revolten under 2011 har lett till en uppsjö av nya sammanslutningar av mer eller mindre organiserat slag. En ny och mer liberal lagstiftning i september 2011 öppnade upp för nyregistrering. Tunisien av i dag präglas av brett engagemang i det civila samhället.

Uppemot 1 400 civilsamhällsorganisationer uppges ha registrerats under 2011 och antalet tillåtna politiska partier växte från 8 till 111 under året. Sammantaget visar Tunisien ett brett spektrum av aktörer på detta område och ligger i framkant i regionen när det gäller civilt engagemang. Vitaliteten hos det civila samhället kan tillskrivas en stor del av framgången med att avsätta den tidigare, totalitära regimen.

Sociala medier spelade en avgörande roll när det gällde att hålla samman de som ledde revolten och att föra ut rapporter och budskap och vittnesmål. Vid

sidan av det mer formaliserade civila samhället finns således en uppsjö av nätverk, som bland annat kom att spela en avgörande roll när det gällde att informera om och mobilisera valdeltagandet inför valet till den konstituerande församlingen. Tusentals tunisier deltog även som frivilliga valobservatörer, sida vid sida med utländska motsvarigheter, inför och på valdagen den 23 oktober 2011.

23. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Tunisien var det första partnerland, inom ramen för Barcelona-processen och EU:s södra grannskapspolitik, att 1995 ingå ett associeringsavtal med EU. I mars 2010 ansökte Tunisien om ett mer omfattande partnerskap med EU i form av en ”statut avancé”. Den 28-29 september 2011 hölls ett första EU-Tunisien-möte i Tunis under den höge representanten Catherine Ashtons ledning. Ett uppföljningsmöte planeras 2012. Frågor som rör mänskliga rättigheter utgör en väsentlig del av denna plan. Under 2011 har Sverige bidragit till FN:s utvecklingsprogram (UNDP) valinsats i Tunisien och till FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheters (OHCHR) kontor i Tunis.